

BRENTTORVPRODUKSJONEN I 1966

Av konsulent Einar Wold.

Siden 1940 har *Det norske myrselskap* utarbeidet oversikter over produksjonskvantumet av brenntorv ved å innhente opplysninger fra produsentene, ved å sende ut spørreskjemaer til fylkers og herreders forsyningsnemnder og ved å støtte seg til opplysninger fra fagfolk med god oversikt over større eller mindre distrikter.

Svingningene i brenntorvdriften har vært meget store i dette tidsrommet. Fra en beregnet normal årlig brenntorvproduksjon før siste krig på henimot 1,5 mill. m³ i alt for hele landet, steg den til litt over 2 mill. m³ i det på mange måter vanskelige krigsåret 1943. Man hadde dette året en maskintorvproduksjon på 170 000 m³ fordelt på noe over 100 maskiner. Fra denne produksjonstoppen har torvkvantumet stadig gått tilbake. Maskintorvdriften ebbet ut i 1960, og i dag er det bare i 8 av våre fylker at stikktorv nyttes til brensel.

Etter de oppgaver som er innhentet, er landets samlede produksjon av brenntorv i 1966 beregnet til 121 500 m³.

Fordelt fylkesvis var produksjonen denne:

Rogaland	1 200 m ³
Hordaland	800 »
Møre og Romsdal	3 200 »
Sør-Trøndelag	4 000 »
Nord-Trøndelag	500 »
Nordland	95 000 »
Troms	16 000 »
Finmark	750 »
I alt	<hr/> 121 450 m ³ <hr/>

Produksjonen i 1966 viser en nedgang på i alt 65 500 m³ fra foregående år. Det har vært nedgang i alle fylker bortsett fra Nordland, hvor konsulent *Per Hornburg* regner produksjonen til å ligge noenlunde på samme nivå som i 1965. Konsulent Hornburg gir følgende kommentar til forholdene omkring brenntorvdriften i Nordland og Troms: «Jeg har inntrykk av at folk i langt større utstrekning enn tidligere lar «tilfeldighetene» avgjøre om de skal stikke brenntorv eller ikke. Er det utsikter til gode værforhold tar man fatt på myrene — eller er det utsikter til gode inntekter, lar man det være. Det er faktisk ganske få som av økonomiske grunner nytter torv i dag. «De gamle» vil gjerne ha litt å putte i ovnen, som det heter. De er også vant med torvbrensel og liker det.»

Denne karakteristikken kan sikkert sies å gjelde like fullt for de

øvrigte fylker. Det er ellers overgang til bruk av elektrisk kraft, og lettere tilgang på annet brensel, kanskje spesielt olje som er årsaker til nedgangen. Av andre viktige faktorer i denne sammenhengen er de jevnt over gode forholdene på arbeidsmarkedet. Gode muligheter for varig godt lønnet arbeid har gjort at det ikke blir tid å ta torv. Torvtak til eget bruk var tidligere et typisk onnearbeid hvor hele familien var med, og hvor også barn i alle aldre kunne gjøre full nytte for seg. Med nåtidens skolegang, ofte borte fra hjemmet, er heller ikke denne arbeidskraften ledig for torvonna. Kort sagt, det brukes elektrisitet, olje eller koks. Fraflyttingen fra utkantstrøkene inn til tettbebyggelsen har utvilsomt også virket inn på nedgangen.

Til sammenlikning kan nevnes at også produksjonen av ved til brensel har vist en stadig tilbakegang. Pr. 15/9-1966 var hogstkvantumet oppgitt til 102 435 favner, mot foregående år vel 125 000 favner.

Selv om brenntorvproduksjonen stadig blir mindre og mindre er den enda ikke helt uten betydning nasjonaløkonomisk sett. Sammenliknet med ved, representerer brennverdien av årets brenntorvproduksjon ca. 48 600 favner skogsved. Nytter vi en pris på 120,— kr. pr. favn får vi en beregnet verdi av årets brenntorvproduksjon på henimot 6 mill. kr.

TORVSKJERINGA ER SLUTT, TORVLØENE I FORFALL

Av Tor Rolv Time.

Jærbuen hadde ikkje skogen å trøste seg til. I så måte var ein like fatige då ein skulle fyre i omnen, som det var trøysteslaust med treyrke til byggetilfang. Men rådlause var ikkje folket som budde på denne snaue kyststripa. Det var store vidder med torvmyrar. Og dei lærde seg tidleg kunsten å skjere torv. Kor lenge jærbuen har skaffe seg brenne med torvskjering, er nok vanskeleg å slå fast.

Skjera torv kunne alle dei vaksne karane. Dei andre, kvinnene og borna bar eller hjula torvet og la det utover til tork. I den seinare tid nytta ein og hest, ein kjørde torvet utover torvbreen. Var det god terre, (tork), noko eg har inntrykk av at det var meir av før i tida, var det ikkje lenge før ein kunne reise torvet. Når det så hadde tørka ei tid på det viset, vart det sett i røyk, torvrøyk dei kalla. Desse røyka bles vinden igjennom så torvene kunne tørke vidare, regnet vätte berre noko på utsida.

Når så torvet omsider vart tørt nok, tok ein til å kjøre det inn. Antan heim i torvkutane på dei gamle jærhusa, eller i torvløer i kanten av sjøve torvmyra. Ein nytta torvgrindar, eller høge karmar på kjerrene. I tørt ver på ettersommaren kunne ein gjerne sjå heile karavaner med torvlass kom frå dei store myrane. Torvløene var